

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Волохова І.С. ____
“ ____ ” _____ 20 ____ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси та кредит»

за темою:

Податок на додану вартість у податковій системі України

Виконавець

студентка фінансово-економічного факультету

_____ Копійка М.В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

_____ К.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ Мартинюк І. В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

Зміст

Вступ	4
Розділ 1 Теоретичні аспекти податку на додану вартість	6
1.1. Сутність податкової системи	6
1.2. Податок на додану вартість: економічна сутність та еволюція становлення	15
1.3. Нормативно-правове регулювання справляння податку на додану вартість	22
Розділ 2 Оцінювання ролі податку на додану вартість у податковій системі України, 2012-2017 рр.	27
2.1. Аналіз фіскальної ролі податку на додану вартість в Україні, 2013-2017 рр.	27
2.2. Оцінювання бюджетного відшкодування податку на додану вартість в Україні, 2013-2017 рр.	38
Розділ 3 Шляхи вдосконалення податку на додану вартість в Україні	46
3.1. Зарубіжний досвід справляння податку на додану вартість та можливості його адаптації в Україні	46
3.2. Напрямки вдосконалення податку на додану вартість в Україні	55
Висновки	63
Список використаних джерел	66
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Податок на додану вартість є провідним непрямим податком в Україні та країнах-членах ЄС. Питома вага надходжень від даного податку у доходах державних бюджетів країн ЄС досягає 45%. Податок на додану вартість є найбільш досконалою формою непрямого оподаткування, яка відіграє суттєву роль у системі державних фінансів більшості розвинених країн світу.

Перевагами податку на додану вартість є стабільність надходжень, широка база оподаткування, податкове навантаження з ПДВ на кінцевий товар не залежить від кількості оборотів і стадій створення вартості та інше. Але варто відмітити, що податок на додану вартість має і певні недоліки, які обумовлені вадами вітчизняної системи оподаткування, а саме: складність механізму адміністрування, можливість ухилення від сплати податку платниками, несвоєчасне бюджетне відшкодування, негативний вплив на високотехнічні та наукомісткі виробництва. Саме тому, дослідження податку на додану вартість, розробка шляхів його вдосконалення, які б сприяли підвищенню фіскальної та регулюючої ролі податку є досить актуальним на сьогоднішній день.

Податок на додану вартість, його фіскальна ефективність, напрямки вдосконалення є об'єктом дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед яких: В. Андрущенко, В. Валігура, О. Данілов, О. Десятнюк, А. Дрига, Д. Дяковський, Ю. Іванов, А. Крисоватий, І. Луніна, Н. Малиш, А. Пислиця, А. Соколовська, В. Федосов, К. Швабій, Ф. Ярошенко та інші.

Метою випускної роботи є розробка напрямів удосконалення податку на додану вартість та механізму його адміністрування в Україні.

Завданнями випускної роботи є:

- визначити сутність податкової системи;

- дослідити історію виникнення податку на додану вартість та його економічну сутність;
- розкрити нормативно-правове регулювання справляння податку на додану вартість;
- здійснити аналіз фіскальної ролі податку на додану вартість в Україні за 2013-2017 рр.;
- здійснити аналіз бюджетного відшкодування податку на додану вартість в Україні за 2013-2017 рр.;
- проаналізувати зарубіжний досвід справляння податку на додану вартість та можливості його адаптації в Україні;
- запропонувати напрямки вдосконалення податку на додану вартість та механізму його справляння в Україні.

Об'єкт дослідження – процес справляння податку на додану вартість.

Предмет дослідження – економічні відносини, які виникають між платниками податку і державою, під час справляння податку на додану вартість.

Методи дослідження. Дослідження проведене за допомогою використання наступних методів: історичний (при дослідженні етапів розвитку податку на додану вартість), аналіз (при дослідженні у 2 розділі з метою оцінювання ролі податку на додану вартість у податковій системі України) порівняння (при дослідженні зарубіжного досвіду справляння податку на додану вартість та виявлення можливостей його застосування в Україні) та інші.

Основними інформаційними джерелами є законодавчі та нормативні акти з питань справляння податку на додану вартість, інформація Державної казначейської служби, Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, наукові статті та ін.

Структура роботи. Випускна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 42 джерела.

Обсяг основного змісту роботи складає 70 сторінок.

ВИСНОВКИ

Податок на додану вартість – це частина новоствореної вартості на кожному етапі виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг), що надходить до бюджету після їх реалізації. Вперше податок на додану вартість було введено у Франції в 1954 р. економістом Лоре.

Податок на додану вартість є домінуючим серед непрямих податків, які надходять до бюджету. Інакше кажучи, це податок, що виконує фіскальну функцію. Особливість податку виражається в тому, що саме він здійснює великий вплив на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, а також на їх фінансовий стан.

Податок на додану вартість складає значну частину бюджетних ресурсів держави. Середнє значення його питомої ваги у доходах Державного бюджету за 2013 – 2017 рр. становить 35,36 %. Питома вага податку на додану вартість у надходженнях Державного бюджету України коливається від 33,37% у 2015 р. до 39,57% - у 2017 р. Суттєве зростання надходжень податку на додану вартість відбулося у 2016 та 2017 рр. У 2016 р. до державного бюджету України надійшло податку на 57,1 млрд грн, або на 31,97%, більше відповідного показника попереднього року. Зростання обумовлено: зростанням надходжень податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів – на 31,4 млрд грн, або на 29,1%; зростанням надходжень податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів – на 42,7 млрд грн, або на 30,8%.

Питома вага податку на додану вартість у ВВП за дослідований період має тенденцію до збільшення, з 8,75% до 10,53%. Ефективна ставка податку на додану вартість у всі роки є значно меншою за номінальну, що є свідченням досить напружених відносин у сфері даного податку. Така ситуація зумовлена: наявним недосконалим та невідпрацьованим механізмом розрахунку податкових зобов'язань; наявною системою пільг.

Протягом досліджуваного періоду обсяг бюджетного відшкодування збільшився на 66613,4 млн. грн, або на 124,63%. Що ж на рахунок бюджетного відшкодування ПДВ можна сказати, що сума відшкодувань зростала, за винятком 2014 р., де було помітне зменшення відшкодування. Але у 2014 р. було здійснене додаткове погашення заборгованості з відшкодування ПДВ, шляхом випуску облігацій внутрішньої державної позики в обсязі 6,9 млрд грн. Динаміка частки бюджетного відшкодування у обсягах сплаченого податку на додану вартість свідчить коливання даного показника в межах від 36,1% до 41,7%.

Податок на додану вартість функціонує у більш ніж 140 країнах світу та вважається одним із основних фіскальних інструментів. У країнах ЄС надходження ПДВ поступають лише прибутковому податку з громадян (аналог вітчизняного податку на доходи фізичних осіб). Частка ПДВ у ВВП в цих державах має тенденцію до незначного зростання - з 6,4% ВВП у 2009 році до 7% ВВП у 2016 році. При цьому в різних країнах - членах ЄС фіскальна роль ПДВ є різною та коливається від 3,4% ВВП у Швейцарії до 13% ВВП у Хорватії. В деяких країнах ЄС існують території, де ПДВ не нараховується.

Ставки податку на додану вартість на різні групи товарів і послуг у країнах ЄС диференційовані. Одна з найнижчих основних ставок ПДВ діє у Люксембурзі (17%), а найбільших – в Угорщині (27%), Швеції (25%) та Польщі (23%).

Недоліками у функціонуванні податку на додану вартість є: нестабільність податкового законодавства; складність та незначна ефективність механізму адміністрування податку на додану вартість, що обумовлена нестабільністю податкового законодавства, складністю механізму обліку та звітності; проблеми бюджетного відшкодування; не зважаючи на значні обсяги надходжень податку до бюджету та великої частки у податкових надходженнях, він не реалізує повністю свій потенціал, оскільки значним є обсяг тіньової економіки; наявність економічно необґрунтованої системи податкових пільг.

Комплекс організаційно-правових заходів, які спрямовані на вдосконалення механізму справляння податку на додану вартість і підвищення ефективності його адміністрування: розширення бази спричинить зниження ставки, а це в свою чергу сприятиме зростанню сукупного суспільного попиту; зменшення ставки призведе до зменшення податкового тиску, і в цей же час до зменшення ухилення від оподаткування та збільшення бази оподаткування;

перехід до політики диференційованого стимулювання експорту, котра б сприяла до прогресивних змін у його структурі; злагодження дій органів виконавчої влади, на які покладено функції щодо справляння ПДВ; запровадження "паспорту товару" – документ, що має супроводжувати товар до кінцевого споживача (саме така новація призведе до покращення системи адміністрування ПДВ і точнішого відслідковування фактів зловживань та порушень з ПДВ); впровадження автоматизованих методів контролю; запровадження диференційованої шкали ставок.

Список використаних джерел

1. Анализ фискальной эффективности НДС в Украине [Електронний ресурс] / сайт Экономика и финансы – Режим доступу до ресурсу : <http://portfinance.ru/ukraine-1.html>.
 2. Аналіз факторів, які впливають на динаміку автоматичного бюджетного відшкодування податку на додану вартість [Електронний ресурс] / сайт Державної фіскальної служби – Режим доступу до ресурсу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/vidshkoduvannya-pdchv/analiz-faktoriv--yaki-vpliva/>.
 3. Бойко Л. І. Порівняння податку на додану вартість та податку з обороту [Електронний ресурс] / Л. І. Бойко, Ю. А. Возіянова – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_1/2010/01/100117.Pdf.
 4. Бойко Л. І. Порівняння податку на додану вартість та податку з обороту [Електронний ресурс] / Л. І. Бойко, Ю. А. Возіянова – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_1/2010/01/100117.Pdf.
 5. Бюджетне відшкодування ПДВ: порядок визначення та отримання [Електронний ресурс] // Бухгалтер – Режим доступу до ресурсу : <https://buhgalter.com.ua/articles/details/338599/>
 6. Бюджетне відшкодування ПДВ: порядок визначення та отримання [Електронний ресурс] // Бухгалтер – Режим доступу до ресурсу : <https://buhgalter.com.ua/articles/details/338599/>.
 7. Бюджетний кодекс України – 2018. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://urist-ua.net/кодекси/бюджетний_кодекс_україни/
 8. Бюджетний моніторинг за 2013-2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv\
-

9. В Украине было запущено “карусельное” мошенничество [Электронный ресурс] // Информагентство “Форум” – Режим доступа до ресурсу : <http://for-ua.com/article/160253>.

10. Воронкова О. М. Результаты та перспективи модернізації Державної податкової служби України [Электронный ресурс] / О. М. Воронкова – Режим доступа до ресурсу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2014_22\(1\)__39.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2014_22(1)__39.pdf)

11. Глухова В. І. ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ В ПРОЦЕСІ ЙОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ / В. І. Глухова // Електронний ресурс] // Режим доступа до ресурсу : <http://magazine.faaf.org.ua/vidshkoduvannya-pdv-v-procesi-yogo-administruvannya-v-ukraini.html>

12. Данілов О. Д. Податок на додану вартість : [навчальний посібник] / О. Д. Данілов. – К. : Видавничий дім “Комп’ютерпрес”, 2003. – 254 с.

13. Декрет КМУ від 26 грудня 1992 р. № 14–92 “Про податок на додану вартість”

14. Десятнюк О. М. Дисбаланси податкової системи як загроза фінансово- економічній безпеці держави // Фінансово-кредитний механізм соціально- економічного розвитку країни: монографія / за заг. ред. д.е.н. Коровіної З.П., к.е.н., доц. Храпкіної В. В. – Макіївський економ.-гуманіт. ін.-т. – Донецьк : 196 Видавець Дмитренко Л. Р., 2013. – С. 71–79.

15. Десятнюк О. М. Реформування механізму адміністрування ПДВ з врахуванням європейського досвіду / О. М. Десятнюк // Світ фінансів : наук. журнал ТНЕУ. – 2015. – Вип. 3

16. Добавленная стоимость [Электронный ресурс] / сайт Бухгалтерского словаря – Режим доступа до ресурсу : <http://www.edudic.ru/buh/6682>.

17. Добавленная стоимость [Электронный ресурс] / сайт Экономического словаря – Режим доступа до ресурсу : http://abc.informbureau.com/html/aiaaaeaiiass_noieiinou.html.

18. Дяковський Д. А. Оподаткування доданої вартості в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.04.01 / Дяковський Д. А. – Ірпінь, 2004. – 18 с.

19. Закон України від 01 лютого 1994 р. № 3898–ХІІ “Про Державний бюджет України на 1994 рік” <http://zakon.rada.gov.ua/go/3898-12>
20. Закон України від 3 березня 1997 р. № 168/97-ВР “Про податок на додану вартість” <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168/97-вр>
21. Заміна ПДВ чи краще адміністрування? Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2014/T36_ukr_.pdf
22. Кіянчук І. Проблеми справляння ПДВ в Україні та шляхи їх вирішення / І. Кіянчук // Світ фінансів. - 2017. - Вип. 4. - С. 130-137. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2017_4_14
23. Коваленко А. Г. ПДВ у системі оподаткування: історичний аспект становлення та розвитку / А. Г. Коваленко [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу : www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...2...1...21
24. Крисоватий А. І. Планування та прогнозування податкових надходжень : навч. посіб. / А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Маслій. – К. : Економічна думка, 2011. – 260 с.
25. Малиш Н. А. Макроекономіка: Навч. посіб./ Н. А. Малиш – 2-ге вид., випр. – К. : МАУП, 2004. – 184 с.
26. Міжнародний досвід : адміністрування податків в Європі та в Україні [Електронний ресурс] / офіційний портал Державної фіскальної служби – Режим доступу до ресурсу : http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dpsukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/print-59283.html.
27. Оксенюк О. І. Адаптація національного законодавства з питань адміністрування ПДВ до європейських вимог / О. І. Оксенюк // Аналітично-інформаційний журнал “Схід”. – 2013. – № 6. – С. 115–120.
28. Офіційний сайт Державного казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.

29. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
30. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
103. Офіційний сайт Державного казначейства України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
31. ПОДАТКИ І ПЛАТЕЖІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ Крупей Н. Е. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу : <http://fkd.org.ua/article/viewFile/28834/25836>
32. Податковий кодекс України №2755-VI від 02 грудня 2010 року [Електронний ресурс] / сайт Верховної ради України – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
33. Річний звіт / Виконання Державного бюджету України / 2013 / [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=166315>
34. Річний звіт / Виконання Державного бюджету України / 2014 / [Електронний ресурс]— Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=187793>
35. Річний звіт / Виконання Державного бюджету України / 2015 / [Електронний ресурс]— Режим доступу : www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=264515
36. Річний звіт / Виконання Державного бюджету України / 2016 / [Електронний ресурс]— Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=359194>
37. Річний звіт / Виконання Державного бюджету України / 2017 / [Електронний ресурс]— Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=353931>
38. Світовий досвід оподаткування: Німеччина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/germany/>

39. Світовий досвід оподаткування: Швеція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/sweden/>

40. Солошенко Л. ПДВ - «покращення» / ІЛ. Солошенко // Податки та бухгалтерський облік. - Січень , 2017/№ 03

41. ТРЕНДИ В ДИНАМІЦІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У 2011-2016 РОКАХ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/2017-12-13-pdv-trendy.pdf>

42. Удосконалення податкових інструментів регулювання інвестиційного ринку України / І. М. Кобушко, Я. В. Кобушко // Економічний часопис-XXI. - 2015.